

Μήπως μεγαλώνετε ένα παιδί που κάνει bullying;

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Εκπαίδευση / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα) / Υγεία και ιατρικά θέματα

Το θέμα του εκφοβισμού, ή αλλιώς bullying, έχει απασχολήσει πολύ και την ελληνική κοινωνία τα τελευταία χρόνια. Όμως στις περισσότερες περιπτώσεις ασχολούμαστε με την έννοια του όρου και με τα θύματα του εκφοβισμού. Τι συμβαίνει όμως από την πλευρά του θύτη; Πως ένα παιδί γίνεται bully, δηλαδή είναι εκείνο που κάνει τον εκφοβισμό; Και πως ο γονιός ή ο δάσκαλος μπορεί να το καταλάβει; Ποια είναι τα αίτια μιας τέτοιας συμπεριφοράς και τι πρέπει να κάνουμε;

Η HuffPost Greece μίλησε με την ψυχολόγο-παιδοψυχολόγο, Αλεξάνδρα Καππάτου.

Τα σημάδια

Όπως μας λέει, υπάρχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά που δείχνουν ότι ένα παιδί μπορεί να εκφοβίζει άλλα παιδιά, να είναι ο «νταής»:

Συνήθως είναι παιδιά παρορμητικά, τα οποία δείχνουν να έχουν ισχυρή αυτοπεποίθηση.

Δεν πειθαρχούν εύκολα σε κανόνες.

Είναι παιδιά που θέλουν να επιβάλλονται.

Έχουν απότομο τρόπο έκφρασης.

Θεωρούν -και αυτό είναι πολύ σημαντικό μας τονίζει η κυρία Καππάτου- τη βία κοινωνικά αποδεκτή.

Θυμώνουν εύκολα.

Δυσκολεύονται να δεχτούν την ματαίωση των επιθυμιών τους, το «όχι».

Συχνά αισθάνονται ότι οι άλλοι είναι επιθετικοί απέναντι τους.

Καταφεύγουν πολλές φορές στη βία και τον εκφοβισμό για να επιλύουν τις διαφορές τους.

Έχουν την τάση να εξαιρούν παιδιά από την παρέα.

Επιχειρούν αυτόκλητα να είναι οι αρχηγοί της παρέας.

Έχουν την τάση να φτιάχνουν κλίκες.

Δεν είναι απαραίτητα μεγαλόσωμα παιδιά, αλλά έχουν την ικανότητα να επιβάλλονται, κυρίως λόγω της προσωπικότητά τους και όχι λόγω της σωματικής τους υπεροχής.

Κάποιες μελέτες δίνουν ότι πίσω από τους επιθετικούς μαθητές, πολλές φορές υπάρχει μία μεταμφιεσμένη κατάθλιψη, ή κάποια άλλη διαταραχή, η οποία παραμένει αδιάγνωστα.

Η αίσθηση υπεροχής που τους δίνει η επιβολή στα θύματα μπορεί να αντισταθμίζει τα κενά που βιώνουν αυτά τα παιδιά στη ζωή τους, αλλά και την αδυναμία τους να κάνουν τη ζωή τους καλύτερη και να νιώσουν πιο ωραία τα ίδια.

Γιατί τα παιδιά κάνουν bullying

Όπως μας λέει η κ. Καππάτου, συμβάλλουν πολλοί παράγοντες στο να υιοθετήσει ένα παιδί τέτοιες συμπεριφορές.

Ένας παράγοντας είναι η ίδια η οικογένεια. «Πολλές φορές τα παιδιά αυτά προέρχονται από γονείς οι οποίοι έχουν και οι ίδιοι συμπεριφορά αυταρχική, αυστηρή, είναι απαιτητικοί γονείς σε σχέση με τα παιδιά τους, είναι οικογένειες στις οποίες ενδεχομένως να υπάρχουν εντάσεις, υπάρχει απουσία ή πλημμελής παρουσία του γονέα, ή και σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Πολλές φορές η επιθετικότητα εκφράζεται και μέσα στην οικογένεια, είναι ένα μοντέλο, μία πατέντα που την εισπράττει το παιδί και εν τέλει τα υιοθετεί».

Από θύμα, θύτης

Άλλοι παράγοντες μπορεί να είναι η παρέα του συγκεκριμένου παιδιού με επιθετικά παιδιά, η πολύωρη ενασχόλησή του με βίαια παιχνίδια στον υπολογιστή, ή η χαλαρή στάση ακόμα και των εκπαιδευτικών σε αυτά τα θέματα. Επίσης υπάρχουν και περιπτώσεις παιδιών που είναι σήμερα νταήδες, επειδή έχουν υποστεί τα ίδια bullying παλαιότερα.

Ένα παιδί δεν γεννιέται επιθετικό. Γίνεται. Υπάρχουν λόγοι που το ωθούν να

αντιδρά με αυτόν τον τρόπο. Είναι ένα μήνυμα προς το περιβάλλον. Μας λέει «δες με. Κάτι γίνεται εδώ. Κοίταξέ με λίγο καλύτερα» Αλεξάνδρα Καππάτου, ψυχολόγος-παιδοψυχολόγος

Οι «παρατηρητές»

Μια σημαντική -και επικίνδυνη- παράμετρος του φαινομένου του εκφοβισμού, που συχνά παραβλέπουμε, είναι και οι παρατηρητές: τα παιδιά που βρίσκονται γύρω από το περιβάλλον του νταή, παρακολουθούν και δεν λένε τίποτα. Οπότε η δράση του παιδιού-θύτη, του νταή, ενισχύεται από την σιωπηλή ανοχή και αποδοχή των άλλων.

«Αρκετά παιδιά παρατηρητές, παρότι διαφωνούν, δεν αντιστέκονται σε αυτό που διαδραματίζεται, γιατί φοβούνται. Αυτή η διστακτικότητα όμως, ερμηνεύεται από τον νταή σαν αποδοχή ή στήριξη της δράσης του στα ανυπεράσπιστα παιδιά, τα παιδιά-θύματα. Σε αρκετές περιπτώσεις έχει διαπιστωθεί επίσης ότι οι παρατηρητές καταλήγουν να μιμούνται τη συμπεριφορά των νταήδων και με τη σειρά τους -και αυτό είναι το δραματικό στην ιστορία αυτή- να ενοχλούν τελικά και τα ίδια το παιδί θύμα. Ή μαζί με τον νταή να ενεργούν σαν όχλος -που έχει πολύ μαγική δύναμη. Πολλές φορές επίσης οι παρατηρητές μπορεί να αισθάνονται ανακούφιση, γιατί δεν βρίσκονται οι ίδιοι στη θέση του παιδιού-θύματος, δηλαδή δεν αποτελούν τα ίδια στόχο. Και σκέφτονται ότι όσο οι νταήδες επιτίθενται σε κάποιον άλλον, γλιτώνουν οι ίδιοι. Άλλες φορές μπορεί να νιώθουν ακόμη και χαρά, γιατί το στοχοποιημένο παιδί ενδέχεται να είναι αντιπαθές και στους ίδιους. Έχει αποδειχθεί επίσης ότι τα παιδιά υιοθετούν την άποψη ότι ο καθένας παίρνει ό,τι του αξίζει, ότι έτσι είναι η ζωή, με αποτέλεσμα να προσπερνάνε με αυτόν τον τρόπο τις αδικίες στις οποίες οι ίδιοι είναι μάρτυρες. Και αυτό για μένα είναι το πιο επικίνδυνο».

Η λάθος αντιμετώπιση του γονέα

Η κα Καππάτου επισημαίνει επίσης ότι αυτά τα παιδιά συνήθως παρουσιάζουν από νωρίς στοιχεία ή ψήγματα επιθετική συμπεριφοράς, τα οποία περνούν απαρατήρητα από τους γονείς. Ή πολλές φορές οι γονείς μπορεί να αισθάνονται ικανοποίηση που το παιδί τους είναι «αντράκι», «δεν μασάει». «Έτσι λοιπόν, άθελά τους, μπορεί να ενθαρρύνουν τέτοιες συμπεριφορές».

Ένα παράδειγμα λάθος αντιμετώπισης μιας τέτοιας κατάστασης είναι όταν ο γονιός του παιδιού που έχει υποστεί bullying και βία, λέει στο παιδί του να αντιδράσει με τον ίδιο τρόπο («αν σε ξαναχτυπήσει, να τον χτυπήσεις κι εσύ»).

«Είναι εντελώς λάθος αντίδραση για ένα παιδί, γιατί κάτι τέτοιο ενισχύει αυτή ακριβώς τη συμπεριφορά και το παιδί που σήμερα είναι θύμα, αύριο μπορεί να γίνει

θύτης».

Επίσης, πολύ σημαντικό είναι να μην περιθωριοποιηθεί το παιδί, μόλις γίνει αντιληπτό ότι εκφοβίζει.

Ο εκφοβισμός ξεκινά από την οικογένεια, προχωράει στο σχολείο και μετά πηγαίνει στη ζωή, στον σύντροφό μας, στους συνεργάτες μας.

«Ένα παιδί δεν γεννιέται επιθετικό. Γίνεται. Υπάρχουν λόγοι που το ωθούν να αντιδρά με αυτόν τον τρόπο. Είναι ένα μήνυμα προς το περιβάλλον. Μας λέει "δες με. Κάτι γίνεται εδώ. Κοίταξέ με λίγο καλύτερα". Γι' αυτό θα πρέπει εμείς να σταθούμε και να το δούμε. Το πρώτο και βασικό λοιπόν είναι να μην περιθωριοποιήσουμε το παιδί. Να μην το απορρίψουν. Είναι πολύ σημαντικό αυτό. Γιατί πολλές φορές οι γονείς παρασύρονται από το θυμό και την ντροπή τους γι' αυτό που έχει κάνει το παιδί τους, αισθάνονται βαθιά προσβεβλημένοι, με συνέπεια να αποδίδουν στο παιδί τους ένα τεράστιο κατηγορητήριο, το οποίο δεν βοηθάει πουθενά. Αντίθετα είναι σημαντικό να συζητήσουν ανοιχτά με το παιδί τους για τα συναισθήματά του, για τον θυμό του, να βρουν τι προκαλεί αυτή τη συμπεριφορά. Είναι βασικό να το βοηθήσουμε να μάθει να ελέγχει τον θυμό του και να βρει άλλους τρόπους επίλυσης των συγκρούσεων και των διαφορών του, αν υπάρχουν διαφορές. Τα κηρύγματα και η τιμωρία δεν το βοηθούν, αντίθετα το διδάσκουν το αντίθετο, αυτό που θέλουμε να σταματήσει, τη βία. Γιατί η τιμωρία αυτό διδάσκει στην πραγματικότητα σε ένα παιδί, τη βία. Επίσης είναι σημαντικό να διαβεβαιώσουμε το παιδί μας ότι το αγαπάμε, αλλά ότι αυτές οι συμπεριφορές μας βρίσκουν απολύτως αντιθέτως. Αυτό φυσικά σημαίνει και προϋποθέτει ότι κι εμείς οι ίδιοι θα πρέπει να αλλάξουμε τη στάση μας, γιατί ενδεχομένως αυτό το μοντέλο έχουμε υιοθετήσει στην οικογένειά μας. Εάν υπάρχουν προβλήματα στην οικογένεια, είναι σημαντικό να τα κρατήσουμε μακριά από το παιδί. Είναι βασικό επίσης να ελέγξουμε τη δική μας στάση. Γιατί αποτελούμε μοντέλο μιμήσεις, πρότυπο. Δεν πρέπει να νομίζουμε ότι επειδή το παιδί παίζει δίπλα, κι εμείς σαν γονείς μιλάμε άσχημα ο ένας στον άλλον, ότι το παιδί δεν το παρακολουθεί. Παρακολουθεί και μιμείται αυτό το οποίο βιώνει. Τέλος, όταν βλέπουμε τέτοιες, επιθετικές, συμπεριφορές, θεωρώ ότι θα πρέπει να απευθυνθούμε και σε έναν ειδικό ψυχικής υγείας, κάποιον ψυχολόγο ή παιδοψυχολόγο, προκειμένου να διερευνηθούν οι λόγοι που το παιδί οδηγείται σε αυτή τη συμπεριφορά και να βοηθηθεί».

Ο ρόλος του σχολείου

Σύμφωνα με την κα Καππάτου, το ίδιο ισχύει και για τους εκπαιδευτικούς. «Δεν

πρέπει να μετατρέψουμε το παιδί σε αποδιοπομπαίο τράγο. Πρέπει και οι εκπαιδευτικοί να το πλησιάσουν και σε συνεργασία με τους γονείς, να δουν για ποιο λόγο το παιδί λειτουργεί έτσι.

Δεν είναι χαμένο ένα παιδί επειδή λειτούργησε με αυτό τον τρόπο. Είναι ένα παιδί που αναζητά βοήθεια, και αυτό θα πρέπει να το καταλάβουμε. Δεν υποφέρει μόνο το θύμα, υποφέρει και ο θύτης. Με έναν άλλο τρόπο όμως, ψυχικό. Και την οδύνη του την εκφράζει με αυτόν τον επιθετικό και απεχθή προς όλους μας τρόπο».

Για την κα Καππάτου ο ρόλος του σχολείου είναι πάρα πολύ σημαντικός. Γιατί πολλές φορές, όπως μας λέει, δεν ξέρουν οι εκπαιδευτικοί τα διαχειριστούν και να αναγνωρίσουν τα συμπτώματα αυτά. Ωστόσο η βοήθειά τους είναι καθοριστικής σημασίας. «Όταν οι εκπαιδευτικοί είναι ξεκάθαροι και μαθαίνουν τα παιδιά από νωρίς το αίσθημα συνεργασίας και ότι αυτές οι συμπεριφορές δεν είναι αποδεκτές, πιστέψτε με, βάσει ερευνών, το φαινόμενο μειώνεται σημαντικά. Και ο εκπαιδευτικός πρέπει να παρατηρεί. Γιατί ένα παιδί είναι μόνο του στο προαύλιο; Πώς πάει η προσαρμογή ενός παιδιού που έρχεται πρώτη φορά στο σχολείο; Γιατί γελάνε οι συμμαθητές του όταν ένα παιδί σηκώνεται για μάθημα; Τι γίνεται στις τουαλέτες; Τι γίνεται στο προαύλιο; Όλα αυτά είναι σημαντικά κομμάτια πρόληψης έτσι ώστε να σταματάει το κακό από νωρίς. Γιατί το θέμα με τον εκφοβισμό δεν σταματά στο σχολείο. Ο εκφοβισμός ξεκινά από την οικογένεια, προχωράει στο σχολείο και μετά πήγαινε στη ζωή, στον σύντροφό μας, στους συνεργάτες μας. Είναι πολύ βασικό λοιπόν από νωρίς να εμβολιάσουμε τα παιδιά μας κατά της βίας και του εκφοβισμού».

Πηγή: huffingtonpost.gr